

QEYRƏT

QALASININ

ÖVLADI

Vaqif müəllimlə ilk tanışlığım və sonrakı görüşlərimiz zamanı həmişə özüme də tam aydın olmayan bir duyğu səslənirdi içimdə: Vaqif müəllim kimi bir insan, bir şəxsiyyət yalnız Naxçıvan torpağında doğulub, boya-başa çata bilərdi. Sanki tuncdan tökülmiş heykəl görkəmi ilə əzəli və qədim Naxçıvanımızın qürur və əzəmətini daşıyırdı özündə. Sonralar poeziyası ilə dərinlən tanış olduqca, bu duyğumda yanılmadığımı şahidi oldum. Vəfatından təxminən iki ay əvvəl mənə öz avtoqrafı ilə ("Ən vəfah dost kimi, böyük ürək sahibi olan ziyalı kimi şəxsiyyətinə hörmət bəslədiyim Əlirza müəllimə müəllifdən xatirə olaraq. 8. XII. 2015. 19.30") hədiyyə etdiyi "Kərkinin taleyi" kitabını oxuyandan sonra isə bu duyğumun həqiqiliyinə tam əmin oldum. Onun ruhu, varlığı doğma torpağa məhəbbətdən, sədəqətdən yoğrulmuşdu; bu onun sarsılmaz əqidəsini və dönməzliyini şərtləndirirdi.

*Əlinca mərdlərin haray səsidir,
Köksündə izi var əlin-ələtin.
Ötən əsrlərin nişanəsidir,
Daşlaşan qeyrətdir Məminə Xatun.*

*... Dar gündə əlinə silahın alıb,
Danışıb Sədərək, dimib Sədərək.
Döyüşdə düşməne qələbə çalıb,
Qeyrət qalasına dönüb Sədərək.*

Bu bəndlər Vaqif müəllimin "Dənizə qar yağır" kitabının ilk şeiri - "Sözlü, nəğməli diyar" şeirindəndir. Həcmcə çox da iri olmayan bu kitabına şair "Naxçıvan süitəsi", "Naxçıvan nəğməsi" adlı şeirlərini də daxil etmişdi. Bu şeirlər fikrin aydınlığı, hissələrin təbiiyyəti və poetik təhkiyənin abəngdarlığı ilə seçilir. Bu

şeyrlərdə Vaqif müəllim doğma diyarının keçmişini və bu gününü, qəhrəmanlıq tarixini, mədəniyyət abidələrini, təbii gözəlliklərini və sərvətlərini böyük sevgi və ilhamla tərənnüm edir.

Maraqlıdır, indi çox az-az işlənən "qeyrət" sözüne Vaqif müəllimin şeirlərində və publisistik yazılarında kifayət qədər rast gəlmək mümkündür. Balke həyatının sonunadək çalışdığı Naxçıvan Dövlət Universitetinin nəşriyyatına "Qeyrət" adını da Vaqif müəllim özü vermişdi?

"Kərkinin taleyi" kitabının hər səhifəsində Vaqif müəllimin ermənilər tərəfindən xaincəsinə zəbt edilmiş doğma kəndə (bela də demək olar; Kərki kəndi Vaqif müəllimin anadan olduğu və yaşadığı, məktəb direktoru işlədiyi Sədərək kəndinin yaxınlığında idi və Sədərək sovetliyinə daxil idi) görə iztirabları, hiss və həyəcanları, düşməne qəzəbi duyulur. Kitabın Azərbaycanın böyük vətənpərvər oğlu tərəfindən yazıldığına heç bir şübhə qalmır.

Yuxarıda adı çəkdiyim və misal gətirdiyim "Dənizə qar yağır" kitabım mənə göndərəndən sonra aramızda məni düşündürən bir söhbət oldu. Dəqiq xatırlamıram, e-mail yazışmada, yaxud telefonla mənə xahiş etdi ki, kitab haqqında məqalə yazım. Məni düşündürən də məhz bu oldu ki, mən ədəbi tənqidçi deyiləm və heç bir belə yazım da çap olunmayıb. Bəs niyə mən?

Vaqif müəllimin yaradıcılığı haqqında akademik İsa Həbibbəyli başda olmaqla (İsa müəllimin Vaqif müəllim haqqında yazılarından ibarət ayrıca "Sənətə vəqiflik" adlı kitab çap edilib) Azərbaycanın adlı-sanlı ədəbiyyatşünas və tənqidçiləri, müxtəlif sahələrin alimləri məqalələr yazmışlar. Akademiklər Ziya Bünyadov, Bəkir Nəbiyev, şair və yazıçılardan Bəxtiyar Va-

habzədə, İsmayıl Şıxlı və digərləri onun poeziyası haqqında maraqlı fikirlər söyləmişlər. Onun "Dənizə qar yağır" kitabı haqqında da heç özünü demədən peşəkar tənqidçi və ədəbiyyatçılar məqalə yazdılar və çox gələn ki, yazıblar da. Bəs niyə mənəm yazmağımı istəyirdi? Təbii ki, yazacağımı vəd etdim və "Təfəkkürlə hissiyyatın ideal vəhdəti" adlı məqalə yazdım.

Məqaləni "Azərbaycan" qəzetinə təqdim etdim və bir neçə gündən sonra çap olundu. Vaqif müəllim zəng edib təşəkkürünü bildirdi. Mən söyləyəndə ki, məqaləni bir az ixtisar ediblər, təskinlik verdi ki, "Azərbaycan" qəzetində bundan iri həcmli ədəbi rəy çap olunmur. Lakin mən onun məqaləni bütünlüklə oxumasını istəyirdim. Etc həmin gün məqaləni "525-ci qəzet"ə göndərdim. Sabahı Vaqif müəllim zəng etdi və böyük bir ruh yüksəkliyi ilə minnətdarlığını bildirdi. Mən məqalənin çıxdığını bilmirdim. Qəzeti aldım, məqalə tam həcmdə çap olunmuşdu. Mən də öz növbəmdə redaksiyaya zəng edib təşəkkürümü bildirdim. Maraqlıdır ki, Vaqif müəllim də qəzeti görməmişdi. Mənə söylədiyinə görə, səhv etmişəm, Qaxdan bir tanış zəng edib, kitabı haqqında məqalə çap olunduğuna görə onu təbrik etmiş, bundan sonra qəzeti alıb oxumuşdu. Sonralar həmin məqaləni Vaqif müəllim öz yaradıcılığına aid məqalələrdən ibarət tərtib etdiyi "Bir ömür yaşadım..." kitabına da daxil etmişdi.

Vaqif müəllimlə tanışlığımız qiyabi başlamışdı. Çalışdığım Xəzər Universitetinin "Xəzər Xəbər" jurnalının redaksiyasına Vaqif müəllimin qohumu olan əməkdaşımız gəldi və onun yenice çapdan çıxmış şeirlər kitabını mənə verdi. Şeirləri oxuyandan sonra öz dəst-xətti, öz poetik üslubu olan bir şairlə tanış oldum. Vaqif müəllimi müdriklik xəzinəsi olan folklorumuzun və çoxəsrlilik yazılı ədəbiyyatımızın möhtəşəm ənənələri kimi zəngin ədəbi zəmin üzərində pərvəriş tapmış, çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatında öz səsi, öz nəfəsi olan, orijinal duyum və deyim tərzilə seçilən qələm sahibi kimi tanıdım.

Kitabdakı şeirlərin gənclər üçün ibrətamiz olacaq bir neçəsini "Xəzər Xəbər" jurnalının növbəti nömrəsində Vaqif müəllimin fotoportreti ilə birlikdə çap etdik. Jurnal Vaqif müəllimə çatdırıldıktan sonra mənə zəng etdi, tanış olduq və tədricən aramızda sədəqətli və vafalı bir dostluq körpisi yarandı.

Sonra Vaqif müəllimlə məktublaşdı, Naxçıvan Dövlət Universitetinin (NDU) tələbə həyatının jurnalımızda işıqlandırılması ideyasını müzakirə etdik, təkliflərimizi universitetin rektoru, akademik İsa Həbibbəyliyə bildirdik. İsa müəllim təkliflərimizi qəbul etdi və Vaqif müəllimin rəhbərliyi ilə NDU-da "Xəzər Xəbər"nin bürosu yaradıldı. Jurnalımızın hər nömrəsinə yazılar gəlməyə başladı. Artıq neçə illərdir ki, jurnalımızın, demək olar ki, hər nömrəsində NDU həyatından yazılar dərc olunur. Beləliklə də, həm çoxsaylı oxucularımızın NDU haqqında məlumatlandırılmasında,

həm də "Xəzər Xəbər" jurnalının NDU-da, həmçinin Muxtar Respublikanın humanitar təsisatlarında yayılması və təbliği, jurnal vasitəsilə Muxtar Respublikada Xəzər Universitetinin geniş və ətraflı təqdim olunmasında Vaqif müəllim misilsiz xidmət göstərdi.

Vaqif müəllim şəxsi xahişlərimə də böyük diqqətlə yanaşan nadir dostlardan idi. Oğlum Xaqanın və qızım Altuntacın doktoranturada təhsil aldıkları illərdə məqalələrinin "Naxçıvan Dövlət universitetinin elmi əsərləri"ndə dərc etdirməsini və müdafiələri ərəfəsində isə avtoferatlarına Naxçıvanın adlı-sanlı ziyalıları tərəfindən rəy yazdırıb göndərməsini heç zaman unuda bilmərik. Bu məqamda onun görünməmiş bir nəciibliyi haqqında danışmaya bilmərəm. Qızım Altuntacın avtoferatı çapdan çıxandan sonra elektron poçtla ona göndərdim və iki rəy yazdırmasını xahiş etdim.

Üstündən 5-6 gün keçdi, Vaqif müəllimdən cavab gəlmədi. Narahət olub, ona zəng etdim. Dedi ki, son günlər poçtuna baxmamışam, narahət olma, iki rəy təşkil edər və bu günlərdə Bakıya gələndə gətirərəm. Bir neçə gün sonra rəyləri zərf içində iş yerməyə mənə çatdırdılar və xəbər tutdum ki, Vaqif müəllim xəstəxanadadır. Səbuhiyə zəng edərək öyrəndim ki, Vaqif müəllim ağır cərrahiyyə əməliyyatı keçirmək üçün xəstəxanaya yerləşdirilib. Demə, amansız xəstəliyi ilə mübarizədə olduğu günlərdə mənə heç nə demədən xahişimi yerinə yetirməklə də məşğul olubmuş...

Dərhal xəstəxanaya yanma gətdim. Qürur və əzəməti özündə idi, mərd simasında qəm-kədər əlaməti yox idi. Söhbət etdik, onu öpüb ayrıldım. Əməliyyat olunduğu və sonrakı günlərdə Səbuhiyə zəng edib, halından xəbər tuturdum. Xəstəxanadan çıxandan sonra evində onunla görüşdüm. Özüni yaxşı hiss edirdi. Yemək yedik, söhbət etdik. Onun tam sağalacağına əminliklə ayrıldıq. Sarsıdıcı xəbəri bir neçə müddət sonra Səbuhi zəng edib dedi: atam dünyasını dəyişib...

Ağır itki idi. Dostları üçün də, onu tanıyanlar üçün də... Böyük qəlb ağrısı ilə Vaqif müəllim haqqında nekroloq yazıb, fotosəklilə birlikdə "Xəzər Xəbər" jurnalının 2016-cı ilin fevral nömrəsində dərc etdik.

Vaqif müəllimlə ən son "görüş" onun qurx mərasimində oldu. Səbuhi yenice çapdan çıxmış "Ömrün payız nəğməsi" adlı şeirlər kitabını mənə verdi. Səbuhi ilə yazıçı dostumuz, nəşir Qəşəm İsabəylinin ciddi səyinə baxmayaraq, Vaqif müəllim sonuncu kitabını görə bilmədi... Hər dəfə bir cərgədə durmuş kitablara nəzər salanda, avtoqrafız olan bu kitab ən nisikillilə anlar yaşadır mənə, kövrək xatirələrə qaytarır məni...

Sədəqətli, nəciib, xeyirxah, təvazökar və layəqətli bir insan kimi Vaqif müəllimin əziz xatirəsi dostlarımızın qəlbində daim yaşayacaq.

Əlirza Balayev,
əməkdar jurnalist